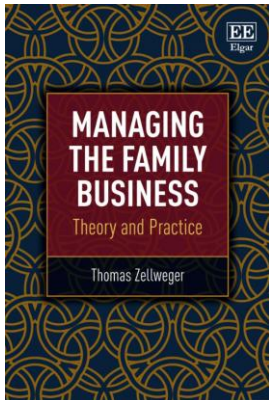

Bokanmeldelse: Zellweger, Thomas; *Managing the Family Business – theory and practice*, Edward Elgar Publishing, 2017

En genial lærebok til eiere og ledere av familiebedrifter. Boken kombinerer teori, modeller og case fra virkeligheten, som gjør den variert og nyttig. Jeg har lest noen kapitler veldig grundig og jobbet meg gjennom dem, mens andre kapitler har jeg bladd igjennom. Her er det fortsatt mye bra å lære og fordøye. Denne boken kommer jeg til å ha med meg lenge og benytte som oppslagsverk.

Tittel og forsiden på denne boken appellerte ikke til meg, og jeg hadde neppe kjøpt den hvis den ikke var på litteraturlisten til nettstudiet jeg følger på CEFEO (Centre for Family Entrepreneurship and ownership) på Jönköping universitet i Sverige. Basert på tittelen trodde jeg boken var rettet mot de som har operasjonelle roller i familiebedrifter. Der tok jeg feil. Denne boken er nyttig lesing for operasjonelle eiere, styremedlemmer, neste generasjons eiere, ansatte som ikke er fra eierfamilien og rådgivere. Kanskje vi burde gi denne boken i gave til advokatene, revisorene og bankforbindelsene våre. Den viser både kompleksiteten i familieeide bedrifter og at de er annerledes enn ikke-familieeide bedrifter.

Da jeg begynte å lese boken likte jeg den umiddelbart, dette er rett og slett læreboken som har manglet på studier innen økonomi og ledelse. Thomas Zellweger har skrevet læreboken han savnet selv i sin undervisning. Boken er delt inn i 10 kapitler. Den begynner grunnleggende med å definere familiebedrifter og betydningen av familiebedrifter i økonomien og samfunnet. De siste kapitlene om økonomistyring og konflikthåndtering er temmelig avanserte, og her kreves det litt tid for å jobbe seg igjennom stoffet. I kapitlene mellom dekker boken blant annet temaer som styrker og svakheter med familiebedrifter, strategi, eierstyring og generasjonsskifte. Det er selvfølgelig en fordel å lese de innledende kapitlene først, men kapitlene står seg godt enkeltvis. Etter å ha lest de to første innledende kapitlene, fortsatte jeg på kapittel syv om generasjonsskifte før jeg gikk tilbake og leste kapittel fire, fem og seks.

Kapitlene er likt bygget opp med innføring til tema med utstrakt bruk av modeller og tabeller. Tabellene tar gjerne for seg ulike aspekter av tema og sammenligner dette i familiebedrifter mot ikke-familiebedrifter. Tabellene fungerer veldig fint både for å oppsummere og strukturere stoffet. Under har jeg oversatt en av tabellene fra kapitlet om eierstyring. Underveis i kapitlene er det korte case som illustrerer teorien. De fleste casene er navngitt, men det er også noen anonymiserte. Det er case fra en rekke europeiske, asiatiske og amerikanske land, med hovedvekt på sveitsiske og tyske case.

Det er en rekke refleksjonsspørsmål underveis i kapitlene som inviterer leserne til å engasjere seg i stoffet. I kapitlet om generasjonsskifte er følgende refleksjonsspørsmål presentert påtenkt en felles samtale på tvers av generasjoner;

- Hvilke utfordringer ser vi i forbindelse med generasjonsskifte?
- Hva er våre felles mål?
- Hvordan definerer vi et vellykket generasjonsskifte?
- Trenger vi en (eller flere) rådgiver[e] til å hjelpe oss gjennom generasjonsskifte?

Jeg har både lært mye nytt i boken og samtidig fått strukturert ting jeg allerede visste, samt utvidet mitt begrepsapparat. Alle begrepene er ikke nødvendigvis så lette å oversette, som «familiness» eller sosioemosjonell rikdom. «Familiness» er den unike ressursituasjonen i familiebedrifter basert på samspillet mellom familien og bedriften. Sosioemosjonell rikdom er de ikke-finansielle målene en eierfamilie har, som å ivareta tradisjon, familieverdier eller ivareta arbeidsplasser i et lokalsamfunn for å nevne noen.

	Virksomhetsstyring	Eierstyring	Familiestyling	Formuesforvaltning
Formål	Sikre effektiv samhandling mellom aksjonærer, styret og ledelsen	Sikre effektiv samhandling mellom eiere fra familien	Sikre effektiv samhandling blant familien på saker relatert til bedrift, roller og forpliktelser	Sikre effektiv administrering av familiens verdier
Relevante tema	Ansatte / avsette ledelse, strategi, kontroll og tilsyn	Utvelgelse av styret, ivareta eierrettigheter	Familie involvering i styret og ledelse, opplæring av neste generasjon, filantropi	Felles eller individuell formuesforvaltning, ulik risikovilje, diversifisering
Styrende organ	Styre	Aksjonæråd, eierforum, eierråd	Familieråd	Investeringskomite
Forum for diskusjon	Styremøter	Generalforsamling, eiermøter	Familiemøter	Investeringskomite, eiermøter
Leder og roller	Styreleder. Forvalte og videreutvikle virksomheten(e)	Leder av eierråd. Forvalte og videreutvikle virksomheten(e)	Leder av familieråd. Ivareta familieverdier	Ivareta familieformuen
Styrende dokument	Styreinstruks, visjon, verdier, strategi, eiervisjon	Aksjonæravtale Policies om regulerer ansettelse av eiere	Familiens grunnlov	Familiens grunnlov, forvaltningsmandat

Fra side 65; tabell 5.4 Oversikt over virksomhetsstyring, eierstyring, familiestyling og formuesforvaltning

Jeg anbefaler virkelig å ta en titt på denne boken og jeg vil påstå at den bidrar til å utvikle både ferske og erfarne eiere.

Thomas Zellweger er professor på St Gallen Universitet i Sveits og leder deres senter for family business. St Gallen utarbeider og vedlikeholder Family Business Index i samarbeid med EY <http://familybusinessindex.com/>

Simone Møkster

15.04.2020